

VENŲ VARIKOZĖ: EPIDEMIOLOGIJA IR RIZIKOS VEIKSNIAI

Ieva Jasponytė

Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas

Raktažodžiai: venų varikozė, venų varikozės rizikos veiksniai, epidemiologija.

Santrauka

Venų varikozė - tai lėtinė periferinių kraujagyslių liga, lydima sumažėjusio venų sienelių elastingumo ir venų vožtuvų nesandarumo, kliniškai dažniausiai pasireiškianti išsiplėtusiomis paviršinėmis kojų venomis, blauzdų edemomis, jų skausmais bei odos niežuliu. Tai itin dažna suaugusiųjų lėtinė degeneracinė venų sistemos liga, kurios atsiradimas ir progresavimas priklauso nuo genetinių bei aplinkos veiksnių.

Tyrimo tikslas - atrinkti, išanalizuoti bei aptarti įrodymais pagrįstoje mokslinėje literatūroje esančią informaciją apie venų varikozę, jos epidemiologiją bei rizikos veiksnius.

Įvadas

Venų varikozė yra viena dažniausių paviršinės venų sistemos ligų suaugusiesiems, pasireiškianti sunkumo, deginimo pojūčiu kojose, venų išsiplėtimu, blauzdų edemomis, odos niežuliu aplink paveiktas venas bei odos spalvos pokyčiais. Ši liga paveikia moteris maždaug 2-3 kartus dažniau, negu vyrus [1], o rizika susirgti didėja su amžiumi [2]. Venų varikozė yra polietiologinė liga, kurios atsiradimui ir progresavimui daro įtaką tiek genetinė predispozicija, tiek aplinkos veiksniai. Daugiau nei 90 proc. individų, kurių abu tėvai paveikti venų varikozės, išsivysto ši liga [3]. Negydoma venų varikozė gali progresuoti iki pigmentacijų, hemoragijų ir išopėjimų.

Tyrimo tikslas – atrinkti, išanalizuoti bei aptarti įrodymais pagrįstoje mokslinėje literatūroje esančią informaciją apie venų varikozę, jos epidemiologiją bei rizikos veiksnius.

Tyrimo medžiaga ir metodai

Tinkamos mokslinės literatūros atranka atlikta naudojantis PubMed, Google Scholar ir ScienceDirect mokslinėmis duomenų bazėmis, pasirenkant publikacijų laikotarpį nuo 2014 iki 2021 metų, anglų kalba. Viso teksto straipsniai buvo atrinkti, jei jų pavadinimas, santrauka ar reikšminiai žodžiai

nurodė, kad publikacija yra tinkama šiai apžvalgai. Naudoti raktažodžiai: varicose veins, epidemiology, risk factors.

Tyrimo rezultatai

Epidemiologija. Venų varikozės bendrasis dažnis pasaulyje sisteminės apžvalgos ir metaanalizės duomenimis yra 20-64 procentai [1]. Liga gali paveikti bet kurios rasės ir bet kurioje geografinėje vietovėje gyvenančius asmenis, tačiau venų varikozės paplitimas yra didesnis išsivysčiusiose Vakarų pasaulio šalyse [4]. CEAP venų varikozės išorinių požymių klasifikacija grįstos epidemiologinės studijos teigia, jog varikozinių venų paplitimas Vakarų populiacijoje yra didesnis nei 20 proc. (21,8-29,4%), o paplitimas su odos pokyčiais ir išopėjimu yra mažesnis nei 10 proc. (3,6-8,6%) [5]. Labiausiai venų varikozės paveikta populiacijos grupė yra vyresnės nei 60 metų moterys [3].

Rizikos veiksniai. Nemodifikuojamiems rizikos veiksniams priskirtina teigiama šeimos anamnezė, moteriškoji lytis ir vyresnis amžius [3]. Kiti svarbiausi rizikos veiksniai apima didesnį nei 30 kg/m² kūno masės indeksą, liemens ir klubų santykį, giliųjų venų trombozę anamnezėje, gimdymų skaičių moterims [2]. Tiek vyrams, tiek moterims venų varikozės riziką statistiškai reikšmingai didina tokios darbo sąlygos: stovėjimas ≥ 6 h per dieną bei sunkių objektų kilnojimas, kai bendra pakeltų kilogramų dienos suma viršija ≥ 1000 kg [6]. Kita studija teigia, jog statistiškai reikšmingas rizikos veiksnys moterims yra menopauzė [7]. Rasta duomenų, jog riziką susirgti venų varikoze vyrams didina rūkymas [8], tačiau kitos studijos rūkymą priskiria prie diskutuotinių rizikos veiksnių [2, 7].

Išvados

1. Venų varikozė yra lėtinė polietiologinė degeneracinė kraujagyslių liga, dažniausiai pasireiškianti vyresnėms moterims venų išsiplėtimu.

2. Teigiama šeimos anamnezė, moteriškoji lytis bei ilgas stovėjimas darbe yra pagrindiniai venų varikozės rizikos veiksniai.

3. Skirtingose publikacijose pateikiami prieštaringi duomenys dėl rūkymo kaip venų varikozės rizikos veiksnio.

Literatūra

1. Ismail L, Normahani P, Standfield N J, Jaffer U. A systematic review and meta-analysis of the risk for development of varicose veins in women with a history of pregnancy. *Journal of Vascular Surgery: Venous and Lymphatic Disorders* 2016;4(4):518-524.e1.
<https://doi.org/10.1016/j.jvsv.2016.06.003>
2. Fukaya E, Flores AM, Lindholm D, Gustafsson S, Zanetti D, Ingelsson E, Leeper N J. Clinical and Genetic Determinants of Varicose Veins. *Circulation* 2018;138(25): 2869-2880.
<https://doi.org/10.1161/CIRCULATIONAHA.118.035584>
3. DePopas E, Brown M. Varicose Veins and Lower Extremity Venous Insufficiency. *Seminars in Interventional Radiology* 2018;35(01):056-061.
<https://doi.org/10.1055/s-0038-1636522>
4. Mishra S, Ali I, Singh G. A study of epidemiological factors and clinical profile of primary varicose veins. *Med J DY Patil Univ* 2016;9:617-21.
<https://doi.org/10.4103/0975-2870.192169>
5. Jacob P. Epidemiology and Risk Factors. *Chronic Venous Disorders of the Lower Limbs* 2014:35-39.
https://doi.org/10.1007/978-81-322-1991-0_5
6. Tabatabaeifar S, Frost P, Andersen J H, Jensen LD, Thomsen JF, Svendsen SW. Varicose veins in the lower extremities in relation to occupational mechanical exposures: a longitudinal study. *Occupational and Environmental Medicine* 2015;72(5):330-337.
<https://doi.org/10.1136/oemed-2014-102495>
7. Zolotukhin IA, Seliverstov EI, Shevtsov YN, Avakiants IP, Nikishkov AS, Tatarintsev AM, Kirienko AI. Prevalence and Risk Factors for Chronic Venous Disease in the General Russian Population. *European Journal of Vascular and Endovascular Surgery* 2017; 54(6):752-758.
<https://doi.org/10.1016/j.ejvs.2017.08.033>
8. Vuylsteke ME, Thomis S, Guillaume G, Modliszewski ML, Weides N, Staelens I. Epidemiological Study on Chronic Venous Disease in Belgium and Luxembourg: Prevalence, Risk Factors, and Symptomatology. *European Journal of Vascular and Endovascular Surgery* 2015;49(4):432-439.
<https://doi.org/10.1016/j.ejvs.2014.12.031>

VARICOSE VEINS: EPIDEMIOLOGY AND RISK FACTORS

I. Jasponytė

Keywords: varicose veins, epidemiology, risk factors.

Summary

Varicose veins is a chronic disease of the peripheral vascular system, accompanied by the decreased elasticity of the vein walls and valvular dysfunction. The most common clinical manifestations include enlarged superficial veins, edemas of the calves, pain of the calves and itchiness. It is a common chronic degenerative disease of the venous system among the adults, its occurrence and progression is affected by the genetic and environmental factors.

The aim of this study was to select out, analyze and discuss the information in the evidence-based literature regarding varicose veins, its epidemiology and risk factors.

Conclusions. 1. Varicose veins is a chronic polyetiological degenerative disease of the blood vessels, manifesting most often in older women through enlarged superficial veins. 2. Positive family history, female gender and long periods of standing at work are the main risk factors of the varicose veins. 3. Different publications have yielded discordant results regarding smoking as a risk factor of the varicose veins.

Correspondence to: jasponyte@gmail.com

Gauta 2021-10-20